

Палітычнае лідарства: што яно значыць ва ўмовах пераменаў і прыняцця цяжкіх рашэнняў

Эсэ выпускніка курсу "Публічная палітыка для пачаткоўцаў"

Палітычнае лідарства – гэта працэс узаемадзеяння паміж людзьмі, у якім аўтарытэтныя людзі ажыццяўляюць легітымны ўплыў на грамадства або яго частку. Палітычныя лідары граюць значную ролю ў сістэме сацыяльна-палітычнага кіравання: яны валодаюць рэсурсамі, інфармацыяй, якая дазваляе ім прымаць палітычныя рашэнні, яны абапіраюцца на бюракратыю, паслядоўнікаў і прыхільнікаў і, у канчатковым выніку, фарміруюць і рэалізуюць палітычны курс дзяржавы.

Узаемазвязанасць палітычных лідараў і механізмаў функцыянавання ўлады мае практычнае значэнне ў сувязі з неабходнасцю больш хуткай стабілізацыі грамадства, паколькі ўмелае выкарыстанне лідарам наяўных у яго інструментаў - ёсць залог выхаду з любога крызісу. У гэтым сэнсе палітычнае лідарства ўяўляе сабой арганізаваны пачатак сістэмы кіравання грамадствам.

Палітычны лідар – чалавек, які гатовы да адказнасці і ў пераходны перыяд бярэ на сябе абавязкі па прыняцці палітычных рашэнняў. Такі чалавек павінен валодаць:

- развітым інтэлектам;
- здольнасцю да прыняцця хуткіх рашэнняў;
- уменнем адчуваць і аналізаваць палітычную сітуацыю;
- папулярнасцю сярод паслядоўнікаў;
- веданнем асноўных метадаў улады;
- адказнасцю за свае словы і ўчынкі, у тым ліку за палітычныя рашэнні;
- дакладнай палітычнай праграмай, якая будзе адлюстроўваць запатрабаванні асноўных сацыяльных груп.

На мой погляд, вельмі добра апісаны пераходны перыяд Беларусі ў народнай праграме "Вольная Беларусь" яшчэ ў 2017 годзе.

Ужо дваццаць два з паловай гады Беларусь існуе пад рэжымам, які падтрымлівае Масква, і які праводзіць антынацыянальную прарасейскую палітыку ўнутранай акупацыі. Становішча, якое склалася ў Беларусі, з усёй відавочнасцю даводзіць, што сістэма выканаўчай прэзідэнцкай улады фармальна спрыяе жывучасці дыктатуры і ўтварэнню рэжымнага тупіка.

Удзел у выбарах, якія фальсіфікуюцца антыдэмакратычным рэжымам, бессэнсоўны з прычыны іх абавязковай фальсіфікацыі і няздольнасці грамадства супрацьстаяць гэтай адміністрацыйнай схеме. Акрамя таго, па фармальных умовах грамадска-палітычнай арганізацыі фактычна ня могуць утварыць агульнай выбарчай платформы супраць дыктатуры і мець адзінага кандыдата, бо існуе толькі адна пасада, адзіны шанец і адна вакансія яе заняцця пры шматлікіх спаборніках. У такіх умовах антырэжымныя сілы, як правіла, не аб'ядноўваюцца. Кансалідаваны фронт

пры адсутнасці безумоўнай альтэрнатывы не ствараецца. Усялякую альтэрнатыву ліквідуе рэжым (альбо стварае сваю псэўдаальтэрнатыву). Узьнікае замкнёнае кола аўтарытарнай дыктатуры.

Тым часам выбары ў Парлямант(у парляманцкай краіне) ужо паводле самой сваёй прыроды вызначаюць іншую карціну палітычнай барацьбы, якая выяўляе аб'яднаўчыя перадумовы (блёкі, платформы і т. п.). Істотна, што на вынік парляманцкіх выбараў (у адрозьненне ад прэзыдэнцкіх) цяжка ўздзейнічаць вонкавым чужым сілам, гэтак жа як і на працу шматасабовага парляманту.

Улічваючы вышэй пададзеныя палажэньні, шлях перамены ўлады пасля ліквідацыі рэжыму павінен пачынацца з выбараў у Парлямантпа адноўленай і скарэктаванай Канстытуцыі 1994 году.

Рэальна ў пераходны пэрыяд адразу пасля ліквідацыі дыктатуры рэжыму можа быць створаны Нацыянальны Надзвычайны Камітэт (ННК), які на працягу максімум шасьці месяцаў павінен будзе выконваць функцыі ўлады*.

***Тлумачэньне:** ННК можа мець надзвычайную (міжнародна прызнаваную на шэсьць месяцаў) легітымнасьць, пагрунтаваную на абавязку перамен і стварэньня народнай дэмакратычнай улады ў пераходны ад дыктатуры пэрыяд.

Першым чынам Камітэт аб'явіць дэкрэтам аб ліквідацыі прэзыдэнцкай пасады і Кіраўніцтва справамі прэзыдэнта (адміністрацыі) ды нелегітымных так званых «Палаты Прадстаўнікоў» і «Савета Рэспублікі». Ліквідуецца рэжымная Цэнтральная выбарчая камісія.

Рашэньнем суду (альбо, пры пэўных абставінах, рашэньнем ННК) адмяняюцца вынікі незаконнага рэфэрэндуму 1995 году, вяртаецца Дзяржаўны Бел-Чырвона-Белы Сыцяг і герб Пагоня. Узбуджаецца справа супраць спраўцаў незаконных рэфэрэндумаў 1995 і 1996 гадоў (якія мелі значэньне дзяржаўнага перавароту).

У адначасьці адмяняюцца ўсе дэкрэты і законы нелегітымнай антыбеларускай улады, якія прыніжалі чалавечую годнасьць і зьвязвалі ініцыятыву людзей, ліквідуецца інстытут «ідэёлагаў» у дзяржаўнай сістэме, пераглядаецца кантрактная сістэма працаўладкаваньня, аб'яўляецца амністыя для палітычных і часткова эканамічных (фармальна асуджаных за нібыта эканамічныя злачынствы) вязьняў, рыхтуецца рэформа судовай і адміністрацыйнай сістэмы.

Вяртаюцца законы 90-х гадоў аб міліцыі і аб рэлігіі («Аб свабодзе веравызнаньняў і рэлігійных арганізацыях»), вяртаецца вольны статус Акадэміі Навук. Аднаўляюцца навукавадасьледчыя гуманітарныя інстытуты, ліквідаваныя рэжымам.

Аднаўляецца свабода друку і слова, спыняецца перасьлед друку па палітычных матывах. Аднаўляецца свабода мітынгаў і дэманстрацыяў. Аднаўляецца беларускае тэле- і радыёвяшчаньне.

Зачыняюцца антыбеларускія, антыдзяржаўныя арганізацыі, арыентаваныя на імперскія сілы Расеі і на рэжым Пуціна.

Ліквідуецца рэжымны КДБ і ствараецца часовая (да выбараў Парляманту і ўтварэньня ўраду) Служба Нацыянальнай Бясьпекі з асаблівымі, дакладна вызначанымі паўнамоцтвамі.

Распараджэньнем Нацыянальнага Надзвычайнага Камітэту адмяняецца і спыняецца будаўніцтва Астравецкай атамнай электрастанцыі. Узбуджаецца крымінальная справа і сьледства па афёры Астравецкай АЭС. У выпадку яе запуску, праца небясьпечнай і стратнай для Беларусі ААЭС будзе спынена. Рыхтуецца новая праграма разьвіцьця энэргетыкі.

Пераглядаюцца ўсе міжнародныя антызаконныя дамовы антыбеларускага рэжыму. Рыхтуюцца аналіз і прапановы па дамовах для будучага Парлямэнту і ўраду. Вяртаецца дзяржаўная мяжа, устанавліваецца памежны і мытны кантроль з Расеяй.

Наступным павінен стаць дэкрэт аб стварэньні Заканадаўчай Камісіі па падрыхтоўцы закону аб выбарах па зьмешанай прапарцыйна-мажарытарнай сістэме (палова на палову, 50 адсоткаў на 50). Прымаецца прапарцыйна-мажарытарны закон аб выбарах, дзе прадугледжана новая колькасьць і дзяленьне выбарчых акруг згодна Народнай Праграмы.**

Заўвага: За аснову павінен быць узяты «прапарцыйна-мажарытарны» закон, распрацаваны Апазыцыяй БНФ у Вярхоўным Савеце 12-га скліканьня ў 1992 годзе. Істотна – закон пра выбары павінен быць падрыхтаваны заранёў і хутка разгледжаны, апрацаваны і прыняты Заканадаўчай Камісіяй.

Тлумачэньне: Правядзеньне выбараў па зьмешанай прапарцыйна-мажарытарнай сістэме абумоўлена становішчам паслярэжымнага стану беларускага грамадства, дзе палітычны кляс невялікі і вынішчаны рэжымам, ўзровень і вага палітычных партыяў невысокая. Мажарытарная сістэма дасьць магчымасьць вылучыцца недалучаным да партыяў, але разумным і актыўным сілам грамадства. Тым часам прапарцыйная сістэма прадстаўніцтва забясьпечыць магчымасьць прысутнасьці ў Парляманце існуючым палітычным партыям, цэнз праходу для якіх мусіць быць невысокі (ня больш 4-х адсоткаў галасоў выбаршчыкаў).

Фінансаваньне палітычных партыяў замежнымі арганізацыямі і асобамі забаронена. Палітычныя партыі, якія атрымліваюць грошы і фінансаваньне з-за мяжы, ня маюць права ўдзельнічаць у выбарах***.

Заўвага: У пэрспэктыве будзе распрацавана і прынята сістэма дзяржаўных датацыяў для партыяў і грамадзкіх арганізацыяў (гл. І-15.5), а таксама абмежаваньне (ліміт) замежнай дапамогі для грамадзкіх арганізацыяў.

Уводзіцца асабовае абмежаваньне (накладзенае судом) на ўдзел у выбарах у якасьці кандыдатаў на карупцыянераў і рэжымную «вертыкальную» намэнклятуру, што ўдзельнічала ў фальсіфікацыі выбараў, праводзіла антыбеларускую палітыку, перасьледвала беларускую культуру і людзей.

Ствараецца **Тымчасовая Выбарчая Камісія** (шляхам прызначэньня і дэлегаваньня ад арганізацыяў). Затым адбываюцца выбары. Неабходная квота ўдзелу выбаршчыкаў у выбарах («фрэквэнцыя») дзеля прызнаньня выбараў за сапраўдныя (якія адбыліся) складае 25 адсоткаў ад усіх грамадзянаў, якія маюць права голасу. Першы пераходны Парлямантвыбіраецца на тры гады.

Новаабраны Парлямантстварае **Урад, Канстытуцыйную Камісію** і на працягу месяца ўносіць неабходныя папраўкі ў Канстытуцыю 1994 году датычна разьдзелу аб Прэзыдэнце і іншых частак улады. Пасьля прыняцьця неабходных паправак у разьдзелах аб галінах улады, вяртаецца дзейнасьць дэмакратычнай **Канстытуцыі**

1994 году. Ствараюцца і прымаюцца законы **"Аб выбарах прэзыдэнта"**** і "Аб выбарах мясцовай улады".**

******Заўвага:** У законе "Аб выбарах прэзыдэнта" павінна быць прадугледжана выключэнне, што ў пераходны перыяд з прычыны магчымых непрадбачаных палітычных ці эканамічных абставінаў першы Прэзыдэнт можа быць выбраны Парлямантам і тады права роспуску Парляманту не распаўсюджваецца на кадэнцыю Прэзыдэнта. Гэтую функцыю ў такім выпадку выконвае Канстытуцыйны Суд.

Праз чатыры месяцы пасля выбараў Парляманту і праз тры месяцы пасля прыняцця паправак і аднаўленьня дзейнасці Канстытуцыі 1994 году, праводзяцца выбары **Прэзыдэнта** і палітычная сістэма ўлады набывае форму **парляманцка-прэзыдэнцкай рэспублікі**, дзе ўся выканаўчая ўлада знаходзіцца ў руках Урада, а Прэзыдэнту пакінутыя кантрольна-назіральныя і прадстаўнічая функцыі, права абмежаванага вэта, права роспуску* Парляманту і тытул Вышэйшай службовай асобы (Галавы) дзяржавы.

***Заўвага:** Права роспуску Парляманту будзе прапісана ў законе. Калі Парлямантня зможа стварыць Урад і неабходную большасць у Парляманце для прыняцця рашэнняў (у тым ліку і рашэння пра самароспуск), тады Прэзыдэнт прымае рашэнне аб роспуску Парляманту і аб новых выбарах. Калі Прэзыдэнт адмовіцца распуская Парлямант і крызіс заходзіць у тупік, тады вэрдыкт пра роспуск і новыя выбары выносіць Канстытуцыйны Суд і вырашае Крызісная Рада (гл. I-13).

Пасля выбараў парляманту, сфармаваньня Ураду і выбараў Прэзыдэнта (прыняцце прысягі Прэзыдэнтам) Нацыянальны Надзвычайны Камітэт і ягоныя структуры спыняюць дзейнасць і самараспускаюцца.*

***Заўвага:** У выпадку замежнай ваеннай агрэсіі альбо ўнутранай дыверсіі замежных краінаў і перашкоды ў правядзенні выбараў парляманту, ННК аб'яўляе надзвычайнае ці ваеннае становішча і арганізуе абарону краіны.

Урад ствараецца на аснове партыйнай альбо кааліцыйнай большасці ў Парляманце. Аднак членамі Ураду (у тым ліку і віцэ-прэм'ерамі) могуць быць і не дэпутаты. Прэм'ера і 1-га Віцэ-прэм'ера выбіраюць толькі з дэпутатаў парляманту. Прэм'ер прапануе віцэ-прэм'ераў і міністраў, а Парлямант іх зацвярджае.

Дадам толькі адно: нам (беларусам) вельмі пашанцавала з тым, што ў нас ёсць сапраўдны нацыянальны лідар Зянон Станіслававіч Пазьняк. У яго ёсць моцная каманда. З іх дапамогай мы пераадолеем усе цяжкасці ў пераходны перыяд і Беларусь будзе вольнай!